

feyen falagadures e *plasenteries*» en un text del S. xv *DAG*.

No sembla en canvi que el mot hagi tingut en català l'acc. gallicada de 'broma, folga' que donen bastant a entendre les definicions dels *DAG*, *DFa*. i *AlcM* i que ha estat usada només per alguns autors afrancesats del nostre segle, per més que s'hi acostí en un sol passatge de JoMartorell: «li dix la Viuda [a la Princesa] —Los metges tenen per bo que davallásseu en l'ort per veure aquella verdor, e farem allí molts jocs per què-us passe la son, car yo tinc unes vestidures de la festa --- e Plaerdemavida, qui en semblants afers és molt sentida e *plasent*, vestir-les-s'a e dirà-us de ses acostumades *plasenteries*» (Ag. III, 223), però observem que ni aquí no hi ha res de burla o rialla (com en francès) sinó només la idea de cosa graciosa, agradable, alegre, com sigui que «Plaerdemavida --- és molt sentida e *plasent*»; extret d'aquí *plasenter*, Pere el Cerim., *Fasset*, i també en la *Questa* de Reixac. *Pla(s)entejar* ant. *Plaentor*. *Plausància* barbarisme me-
reament local.

Desplaure: «A Tirant *desplagué* molt la mort del Capdillo», MJGalba (Ag. iv, 6), i ja en el *Torcimany* d'Aversó etc. (cf. supra, *plaent*, Verdager); freqüent en la forma substantivada *desplaer* des dels orígens: «Molt hac gran *desplaer* aquell sant ermità, com lo rey cristià sofferia en sa ciutat star hòmens qui fossen contra la ley del rey», Llull (*Merav.*, Ag. I, 85); «Senyor, ja sabets yo quant he ab vós de parentesc, que germà són de vostre pare, e no vuyt fer neguna cosa que sia *desplaer* de vós», Jaume I (Ag., 37); «si *desplaer* no hi trobats ---», BMetge (*Somni* III, *NCL.*, 92.3); «En aquell jorn, / de cert, entorn / trecentes lliures / despés en viures: / tots hi menjaren, / e bé-n ballaren / a llur plaer: / lo *desplaer* / fon meu, a soles!», JRoig (*Spill*, 2288); *Voc. Cat.-Al.* de 1502 (lín. 218). Contret com *despler*: «No faces *despler* a la gent / ---», Turmeda (*Amon.*, v. 42). *Desplaent* (pseudo-Boades, 419) o *desplasent*: «la tua afflictió li és anujosa e *desplasent*», *Corbatxo* (BDLC XVII, 11). *Desplaiment* només en el pseudo-Boades (395) que jo sàpiga.

Del ll. *displícere* 'desplaure', derivat negatiu de *placere*, part. *displícens*, *-entis*, es prengué *displícens* [Belv.], *displícencia* [id.].

Complaire [1388] en una carta de Joan I al seu cònsol a Alexandria Jn. de Munrrós, manant-li enviar «les coses contengudes en --- la present; e dats-hi bon recapte si a Nós cobejats servir e *complaire*» (cita del *DBal.*); «resuscitaven morts: N. Senyor los volia *complaire*», o amb construcció intransitiva: «Diu lo marit —O, si no tenim diners! —Hajau-ne—. Tant, tant, que haurà a fer mal barat, per *complaire* a la muller», StVicentF (*Quar.*, 305.19; *Serm.* II, 42.30); també en una carta del Cardenal de Mont-real al cambrer del Papa català Alexandre Borja, a 1494 (*RHis.* IX, 488). «Suplicant-la que li degués *complaire* de ésser contenta de la sua amor», *Decam.* VIII, § 4, 481.3f. (trad. *dovesse esser contenta del suo amore*). L'intr. apareix inequívoc en el *Decam.*, on surt repetidament:

«creent que aquest fos un hom --- abte en sa ley e nació, e per *complaire*-li segons sa usança --- féu pendre una gran copa daurada ---» x, § 9, 609.1 (on l'original portava «per mostrare d'avere a grado la sua venuta ---», 663.14).

Escr. Renaix.: «quan un auccell que, a estones, venia'ns a *complaire*, / per ma dissort, s'en vola, bonic com un estel, / de sos jocs a ma prole candíssima a distraure, / ab son bec d'or, y ploma de la blavor del cel», *Atl.* VI, 21a; «y com té aquest geni tan fayent, m'agrada *complaire*!», NOLLER (*Pap.*, 11). No en tinc testimonis en l'ús refl. *complaire's* en què el registren els diccs. (Belv., *DBal.*, *DFa.*); *complaent* [*DOrt.*], *complaença* [id.], *complasant* [Lacav.], que Lab. caste-
llanitza en *complacent*, *complacència*.

CPT.: *Beneplàcit* [Belv.]: «lo Rt. Doctor Pere Torrens --- sols per ser afecte als padres Jesuïtes, havent-se fet tal festa de St. Ignasi --- ab son *beneplàcit* fou desterrat al convent de les Abellanes», B. de Maldà (*Excurs.*, 166) del ll. tardà i medieval *beneplacitum* (format amb *bene* 'bé'), ja usat en la *Vulgata* i per Dante (*De Vulg. Eloq.* I, § 9, 6.10).

¹ En llengua d'oc la forma quasi general en els trobadors és encara l'infinitiu *plazér*; també allà es produeix l'adaptació a l'infinitiu majoritari en *-re*, donant-hi la forma *plaire*: exs. d'aquesta en textos medievals tardans aplega E. Levy, *Litbl.* XVI, 229. —

² MilàF va criticar-li que fes dièresi en *quietut*. —

³ Malgrat la nota desorientada de Spitzer, *LexikK*, 103. Començaria essent una italianada en to pintoresc, com *piatxar* o *apiatxar* de l'it. *piace* que s'han usat algun cop.

Plausància, V. *plaire* *Plausible*, *plausibilitat*, V. *aplaudir*

PLE, PLENA, del ll. *PLĒNUS*, *PLĒNA*, *PLĒNUM* id. □ 1.ª doc.: orígens (Llull, Desclot, Jaume I).

«Passaren allà hon havia stat la ost de Barcelona, e viren les tendes parades e *plenas* de roba, e de vianda, e d'armes, e no-y havia nengú», Desclot (§ 147, *NCL.* IV, 177.4); «les bambolles de la aygua pugen a ensús --- que --- són d'entre *plenes* de àer, e --- per la levitat del àer ---», Llull (*Merav.*, *NCL.* II, 26.7). En la construcció *ple de*, sovint a l'Edat Mitjana encara es mantenia la *-n* etimològica a causa de la combinació proclítica: en el proemi de la *Cròn.* de Jaume I, apareix *ple* en un dels mss., i en l'altre: «Nós esgarden --- con és petit aquest segle e *plen* d'escàndel, e con l'altre ha glòria en si senes fi» (Ag., p. 5); en el *Gènesi* traduït per Guillem Serra el 1451: «Estant Jhesuchrist a Natzaret se esdevenc que l'infant, un dia, se anà deportar, ab d'altres infants, en una plassa dins la vila; e havie-y un estany *plen* d'aygua, per ço com havia plogut ---» (Ag., p. 169). S'usà sempre amb el sentit moral, igual que el material: testimoni clàssic d'allò, l'epítet o sobrenom, *Plena-de-seny*, de l'amada d'Ausiàs Marc (XVII, 8a etc.).

Mot del cat. de sempre. Com ressona un buyrac *ple* de sagetes, / del ballester en la robusta espatlla, / al